Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2018. gada 6. novembrī*

Apelācija – Valsts atbalsts – Lēmums, ar kuru ar iekšējo tirgu nesaderīga valsts atbalsta atgūšana ir atzīta par neiespējamu – Lēmums, ar kuru konstatēta valsts atbalsta neesamība – Prasība atcelt tiesību aktu, ko iesniedza valsts atbalsta saņēmēju konkurenti – Pieņemamība – Reglamentējošs akts, kas nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem – Tiešs skārums – "Absolūtas neiespējamības" atgūt ar iekšējo tirgu nesaderīgu valsts atbalstu jēdziens – "Valsts atbalsta" jēdziens – Jēdzieni "uzņēmums" un "saimnieciskā darbība"

Apvienotās lietas no C-622/16 P līdz C-624/16 P

par trim apelācijas sūdzībām atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2016. gada 25. novembrī iesniedza

Scuola Elementare Maria Montessori Srl, Roma (Itālija), ko pārstāv *E. Gambaro* un *F. Mazzocchi*, *avvocati*,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējie lietas dalībnieki –

Eiropas Komisija, ko pārstāv *D. Grespan* un *P. Stancanelli*, kā arī *F. Tomat*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

Itālijas Republika, ko pārstāv *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. De Bellis* un *S. Fiorentino*, *avvocati dello Stato*,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē (C-622/16 P),

Eiropas Komisija, ko pārstāv *D. Grespan* un *P. Stancanelli*, kā arī *F. Tomat*, pārstāvji,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējie lietas dalībnieki –

Scuola Elementare Maria Montessori Srl, Roma, ko pārstāv *E. Gambaro* un *F. Mazzocchi*, *avvocati*,

prasītāja pirmajā instancē,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Itālijas Republika, ko pārstāv *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. De Bellis* un *S. Fiorentino*, *avvocati dello Stato*,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē (C-623/16 P),

un

Eiropas Komisija, ko pārstāv *P. Stancanelli* un *D. Grespan*, kā arī *F. Tomat*, pārstāvji,

apelācijas sūdzības iesniedzēja,

pārējie lietas dalībnieki –

Pietro Ferracci, Sančezāreo [*San Cesareo*] (Itālija),

prasītājs pirmajā instancē,

Itālijas Republika, ko pārstāv *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *G. De Bellis* un *S. Fiorentino*, *avvocati dello Stato*,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē (C-624/16 P).

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētaja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] (referents) un K. Toadere [*C. Toader*], tiesneši D. Švābi [*D. Šváby*], M. Bergere [*M. Berger*], K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*] un K. Vajda [*C. Vajda*],

ģenerāladvokāts: M. Vatelē [*M. Wathelet*],

sekretāre: V. Džakobo-Peironnela [*V. Giacobbo-Peyronnel*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2018. gada 6. februāra tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2018. gada 11. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Apelācijas sūdzībās lietās C-622/16 P un C-623/16 P *Scuola Elementare Maria Montessori Srl* un Eiropas Komisija lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2016. gada 15. septembra spriedumu *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484), ar kuru tā kā nepamatotu noraidīja *Scuola Elementare Maria Montessori* celto prasību atcelt Komisijas Lēmumu 2013/284/ES (2012. gada 19. decembris) par valsts atbalstu S.A. 20829 (C 26/2010, ex NN 43/2010 (ex CP 71/2006)) Itālijas īstenotā shēma attiecībā uz atbrīvojuma no pašvaldības nekustamā īpašuma nodokļa piemērošanu nekustamajam īpašumam, ko noteiktiem mērķiem izmanto nekomerciāli subjekti (OV 2013, L 166, 24. lpp.; turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums").

2 Apelācijas sūdzībā lietā C-624/16 P Komisija lūdz atcelt Vispārējās tiesas 2016. gada 15. septembra spriedumu *Ferracci*/Komisija (T-219/13, EU:T:2016:485), ar kuru tā kā nepamatotu noraidīja *Pietro Ferracci* celto prasību atcelt apstrīdēto lēmumu.

Atbilstošās tiesību normas

3 Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [LESD 108. panta] piemērošanai (OV 1999, L 83, 1. lpp.), 1. panta d) punktā jēdziens "atbalsta shēma" ir definēts tādējādi, ka tie ir "visi dokumenti, pamatojoties uz kuriem bez turpmākiem izpildes pasākumiem var piešķirt individuālu atbalstu uzņēmumiem, kuri vispārīgi un teorētiski definēti attiecīgajos dokumentos, un visi dokumenti, pamatojoties uz kuriem vienam vai vairākiem uzņēmumiem uz nenoteiktu laika periodu un/vai nenoteiktā apmērā var piešķirt atbalstu, kas nav saistīts ar kādu konkrētu projektu".

4 Šīs regulas 14. panta 1. punktā ir noteikts:

"Kad nelikumīga atbalsta gadījumos tiek pieņemti negatīvi lēmumi, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmēja (turpmāk – "atgūšanas lēmums"). Komisija neprasa atbalsta atgūšanu, ja tas būtu pretrunā ar kādu Kopienas tiesību vispārēju principu."

Tiesvedības priekšvēsture

5 Šīs tiesvedības vajadzībām tiesvedības priekšvēsture, kas izriet no Vispārējās tiesas 2016. gada 15. septembra sprieduma *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484) un 2016. gada 15. septembra sprieduma *Ferracci*/Komisija (T-219/13, EU:T:2016:485) (turpmāk tekstā kopā – "pārsūdzētie spriedumi") 1.–20. punkta, var tikt apkopota šādi.

6 *P. Ferracci* ir īpašnieks tūristu mītnei "Bed & Breakfast", kura sastāv no divām istabām. *Scuola Elementare Maria Montessori* ir privāta izglītības iestāde. 2006. un 2007. gadā tie iesniedza Komisijai sūdzības, apgalvojot, ka, pirmkārt, piemērošanas jomas izmaiņas valsts režīmam attiecībā uz *Imposta comunale sugli immobili* (pašvaldības nekustamā īpašuma nodeva, turpmāk tekstā – "*ICI*"), par ko lēmumu pieņēma Itālijas Republika, un, otrkārt, *Testo unico delle imposte sui redditi* (Vienotais dokuments par ienākumu nodokļiem, turpmāk tekstā – "*TUIR*") 149. panta 4. punkts ir uzskatāmi par valsts atbalstu, kas ir nesaderīgs ar iekšējo tirgu.

7 Ar *ICI* piemērošanas jomas izmaiņām būtībā bija paredzēts noteikt, ka atbrīvojums no šā nodokļa, kas no 1992. gada ir piemērojams nekomerciāliem subjektiem, kuri savos nekustamajos īpašumos veic darbību vienīgi sociālās palīdzības, sociālā nodrošinājuma, veselības aprūpes, izglītības, izmitināšanas, kultūras, atpūtas, sporta, reliģijas un kulta jomās, ir jāuzskata par piemērojamu arī minētajām darbībām "neatkarīgi no to iespējami komerciālā rakstura". *TUIR* 149. panta 4. punktā būtībā ir paredzēts, ka garīdzniecības iestādēm, kas atzītas par civiltiesību juridiskām personām, un amatieru sporta klubiem netiek piemēroti kritēriji, kas šajā tiesību normā ir paredzēti visām citām vienībām, lai noteiktu nekomerciāla subjekta statusa zaudēšanu.

8 2010. gada 12. oktobrī Komisija nolēma sākt oficiālu izmeklēšanas procedūru LESD 108. panta 2. punkta izpratnē par, pirmkārt, atbrīvojumu no *ICI* un, otrkārt, *TUIR* 149. panta 4. punktu.

9 2012. gada 15. februārī Itālijas iestādes informēja Komisiju par savu ieceri pieņemt jaunu tiesību aktu par pašvaldības nekustamā īpašuma nodevu un paziņoja, ka no 2012. gada 1. janvāra atbrīvojums no *ICI* tiks aizstāts ar jaunajā shēmā, kas attiecas uz *Imposta Municipale unica* (vienotā pašvaldības nodeva, turpmāk tekstā – "*IMU*"), paredzēto atbrīvojumu. Šis tiesību akts tika pieņemts 2012. gada 19. novembrī.

10 2012. gada 19. decembrī Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kurā tā vispirms konstatēja, ka nekomerciāliem subjektiem, kuri sev piederošos nekustamajos īpašumos veic noteiktas darbības, *ICI* shēmā piešķirtais atbrīvojums ir ar iekšējo tirgu nesaderīgs valsts atbalsts un Itālijas Republika to ir sniegusi nelikumīgi, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktu. Tad Komisija uzskatīja, ka, ņemot vērā šīs lietas īpatnības, Itālijas Republikai būtu absolūti neiespējami atgūt nelikumīgo atbalstu, un tāpēc Komisija apstrīdētajā lēmumā nav uzdevusi to veikt. Visbeidzot Komisija uzskatīja, ka ne *TUIR* 149. panta 4. punkts, ne jaunajā *IMU* shēmā paredzētais atbrīvojums nav valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

Prasības Vispārējā tiesā un pārsūdzētie spriedumi

11 Ar prasības pieteikumiem, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegti 2013. gada 16. aprīlī, *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* katrs cēla prasību atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl Komisija ar to konstatēja, ka Itālijas iestādēm nav iespējams atgūt atbalstu, kurš uzskatīts par prettiesisku un nesaderīgu ar iekšējo tirgu (turpmāk tekstā – "apstrīdētā lēmuma pirmā daļa"), ka *TUIR* 149. panta 4. punkts nav valsts atbalsts (turpmāk tekstā – "apstrīdētā lēmuma otrā daļa") un ka tas pat attiecas uz jauno *IMU* shēmu (turpmāk tekstā – "apstrīdētā lēmuma trešā daļa").

12 Ar dokumentiem, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegti 2013. gada 17. jūlijā, Komisija izvirzīja iebildes par nepieņemamību, kas tika pievienotas lietas izskatīšanai pēc būtības ar Vispārējās tiesas 2014. gada 29. oktobra rīkojumiem.

13 Pārsūdzētajos spriedumos Vispārējā tiesa atzina abas prasības par pieņemamām atbilstoši LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma trešajai daļai, jo uzskatīja, ka apstrīdētais lēmums ir reglamentējošs akts, kurš *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* skar tieši un nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem attiecībā uz tiem. Pēc būtības Vispārējā tiesa abas prasības noraidīja.

Tiesvedība Tiesā un lietas dalībnieku prasījumi apelācijas instancē

14 Apelācijas sūdzībā lietā C-622/16 P *Scuola Elementare Maria Montessori* prasījumi Tiesai ir šādi:

– atcelt Vispārējās tiesas 2016. gada 15. septembra spriedumu *Scuola Elementare Maria Montessori* /Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484) un līdz ar to atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl Komisija tajā nolēma nelikt atgūt atbalstu, kurš piešķirts ar atbrīvojuma no *ICI* palīdzību, un uzskatīja, ka pasākumi attiecībā uz atbrīvojumu no *IMU* neietilpst LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomā;

– jebkurā gadījumā atcelt minētā sprieduma daļas par tiem šīs apelācijas pamatiem, ko Tiesa atzītu par pamatotiem un apmierinātu, un

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus abās instancēs.

15 Komisijas, ko atbalsta Itālijas Republika, prasījumi Tiesai ir šādi:

– noraidīt apelācijas sūdzību kopumā un

– piespriest apelācijas sūdzības iesniedzējai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus gan šajā tiesvedībā, gan tiesvedībā pirmajā instancē.

16 Apelācijas sūdzībās lietās C-623/16 P un C-624/16 P Komisijas, ko atbalsta Itālijas Republika, prasījumi Tiesai ir šādi:

– atcelt pārsūdzētos spriedumus, ciktāl Vispārējā tiesa tajos atbilstoši LESD 263. panta ceturtās daļas trešajai teikuma daļai atzina par pieņemamām prasības pirmajā instancē;

– atzīt prasības pirmajā instancē par nepieņemamām, pamatojoties uz LESD 263. panta ceturtās daļas otro un trešo teikuma daļu, un līdz ar to noraidīt tās kopumā, un

– piespriest *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* atlīdzināt Komisijas tiesāšanās izdevumus gan tiesvedībā Vispārējā tiesā, gan šajā tiesvedībā.

17 *Scuola Elementare Maria Montessori* prasījumi Tiesai ir šādi:

– noraidīt Komisijas apelācijas sūdzību lietā C-623/16 P un apstiprināt 2016. gada 15. septembra spriedumu *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484), ciktāl Vispārējā tiesa tajā ir atzinusi par pieņemamu prasību, ko tā bija cēlusi par apstrīdēto lēmumu, un

– piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus šajā lietā.

18 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2017. gada 11. aprīļa lēmumu lietas no C-622/16 P līdz C-624/16 P tika apvienotas mutvārdu procesam, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par Komisijas apelācijas sūdzībām lietās C-623/16 P un C-624/16 P

19 Apelācijas sūdzību lietās C-623/16 P un C-624/16 P pamatošanai Komisija, ko atbalsta Itālijas Republika, izvirza vienu pamatu, kas iedalāms trijās daļās, ar kuru tā apgalvo, ka Vispārējā tiesa esot kļūdaini interpretējusi un piemērojusi katru no trim LESD 263. panta ceturtās daļas trešās teikuma daļas kumulatīvajiem nosacījumiem.

Par pirmo daļu

Lietas dalībnieku argumenti

20 Komisija apgalvo, ka apstrīdētā lēmuma kvalificēšanā par reglamentējošu aktu ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā. Pirmkārt, Vispārējā tiesa esot kļūdaini uzskatījusi, ka jebkurš vispārpiemērojams neleģislatīvs akts noteikti ir reglamentējošs akts. Otrkārt, Vispārējā tiesa to, ka apstrīdētais lēmums ir reglamentējošs akts, esot kļūdaini secinājusi no valsts pasākumu, uz kuriem attiecas šis lēmums, vispārpiemērojamā rakstura. Treškārt, tā kā apstrīdētā lēmuma pirmā daļa attiecas uz ierobežotu personu loku, Vispārējai tiesai katrā ziņā neesot bijis jāuzskata, ka katra no apstrīdētā lēmuma trijām daļām ir vispārpiemērojama.

21 *Scuola Elementare Maria Montessori* apstrīd šos argumentus.

Tiesas vērtējums

22 Pirmkārt, ir jāatgādina, ka ar Lisabonas līgumu LESD 263. panta ceturtajā daļā tika pievienota teikuma trešā daļa, kas mīkstina fizisko un juridisko personu celto prasību atcelt tiesību aktu pieņemamības nosacījumus. Proti, šajā teikuma daļā, uz fizisko un juridisko personu celto prasību atcelt tiesību aktus pieņemamību neattiecinot nosacījumu par individuālu skārumu, tika paredzēta šāda iespēja apstrīdēt "reglamentējošus aktus", kas nav saistīti ar īstenošanas pasākumiem un kas tieši skar prasītāju (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 57. punkts).

23 Attiecībā uz jēdzienu "reglamentējoši akti" Tiesa jau ir nospriedusi, ka tā tvērums ir šaurāks nekā jēdzienam "akti", kurš izmantots LESD 263. panta ceturtās daļas pirmajā un otrajā teikuma daļā, un ka tas attiecas uz vispārpiemērojamiem aktiem, izņemot leģislatīvus aktus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 3. oktobris, *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 58.–61. punkts).

24 Šajā ziņā, kā secinājumu 26. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, Komisijas atbalstītā interpretācija, saskaņā ar kuru pastāv vispārpiemērojami akti, kas nav leģislatīvi, tādi kā apstrīdētais lēmums, kuri neietilpstot jēdzienā "reglamentējošs akts" LESD 263. panta ceturtās daļas trešās teikuma daļas izpratnē, nevar tikt apstiprināta. Proti, šai interpretācijai nav nekāda pamatojuma šīs tiesību normas tekstā, izstrādāšanas vēsturē vai mērķī.

25 Vispirms, runājot par minētās tiesību normas tekstu, tā vispārīgi atsaucas uz "reglamentējošiem aktiem", neietverot norādi par to, ka šī atsauce attiektos tikai uz noteiktiem šo aktu veidiem vai apakškategorijām.

26 Tad, runājot par šīs pašas tiesību normas izstrādāšanas vēsturi, no Līguma par Konstitūciju Eiropai projekta III-365. panta 4. punkta, kura saturs tika identiski pārņemts LESD 263. panta ceturtajā daļā, sagatavošanas darbiem izriet, ka teikuma trešās daļas pievienošana šai tiesību normai bija paredzēta, lai paplašinātu nosacījumus prasību atcelt tiesību aktu pieņemamībai attiecībā uz fiziskām un juridiskām personām, un ka vienīgie vispārpiemērojamie akti, attiecībā uz kuriem bija jāsaglabā šaura pieeja, bija leģislatīvi akti (skat. it īpaši *Secrétariat de la Convention européenne*, 2003. gada 25. marta *Rapport final du Cercle de discussion sur le fonctionnement de la Cour de justice* (CONV 636/03, 22. punkts), un 2003. gada 12. maija *note de transmission du Praesidium à la Convention* (CONV 734/03, 20. lpp.)).

27 Visbeidzot, runājot par LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma trešās daļas mērķi, kā izriet no šā sprieduma 22., 23. un 26. punkta, tas ir mīkstināt nosacījumus tādu prasību atcelt tiesību aktu pieņemamībai, ko cēlušas fiziskas un juridiskas personas pret jebkādiem vispārpiemērojamiem aktiem, izņemot tos, kam ir leģislatīvs raksturs. Noteiktu vispārpiemērojamu aktu, kas nav leģislatīvi, veidu vai apakškategoriju svītrošana no šīs tiesību normas piemērošanas jomas būtu pretrunā šim mērķim.

28 Līdz ar to ir jāuzskata, ka jēdziens "reglamentējošs akts" LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma trešās daļas izpratnē attiecas uz visiem vispārpiemērojamiem aktiem, kas nav leģislatīvi. Tā kā apstrīdētais lēmums nav leģislatīvs akts, Vispārējā tiesa, lai pārbaudītu, vai šā lēmuma trijām daļām ir reglamentējošs raksturs, nepieļaudama kļūdu tiesību piemērošanā, vien novērtēja, vai šīs daļas ir vispārpiemērojamas.

29 Šajā ziņā ir jāatgādina, otrkārt, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru akts ir vispārpiemērojams, ja tas tiek piemērots objektīvi noteiktās situācijās un tam ir tiesiskas sekas attiecībā uz vispārīgi un abstrakti noteiktu personu kategoriju (spriedumi, 1968. gada 11. jūlijs, *Zuckerfabrik Watenstedt* /Padome, 6/68, EU:C:1968:43, 605. lpp.; 2002. gada 15. janvāris, *Libéros*/Komisija, C-171/00 P, EU:C:2002:17, 28. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2011. gada 17. marts, *AJD Tuna*, C-221/09, EU:C:2011:153, 51. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 Regulas Nr. 659/1999 1. panta d) punktā jēdziens "atbalsta shēma" ir definēts kā "visi dokumenti, pamatojoties uz kuriem bez turpmākiem izpildes pasākumiem var piešķirt individuālu atbalstu uzņēmumiem, kuri vispārīgi un teorētiski definēti attiecīgajos dokumentos, un visi dokumenti, pamatojoties uz kuriem vienam vai vairākiem uzņēmumiem uz nenoteiktu laika periodu un/vai nenoteiktā apmērā var piešķirt atbalstu, kas nav saistīts ar kādu konkrētu projektu".

31 Runājot par LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma otro daļu, Tiesa valsts atbalsta jomā ir vairākkārt nospriedusi, ka Komisijas lēmumi, kuru mērķis ir atļaut vai aizliegt valsts shēmu, ir vispārpiemērojami. Šī vispārpiemērojamība izriet no tā, ka šādi lēmumi ir piemērojami objektīvi noteiktām situācijām un rada tiesiskās sekas attiecībā uz vispārīgi un abstrakti noteiktām personu kategorijām (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 22. decembris, *British Aggregates*/Komisija, C-487/06 P, EU:C:2008:757, 31. punkts; 2009. gada 17. septembris, Komisija/*Koninklijke FrieslandCampina*, C-519/07 P, EU:C:2009:556, 53. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2018. gada 28. jūnijs, *Lowell Financial Services*/Komisija, C-219/16 P, nav publicēts, EU:C:2018:508, 42. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Kā secinājumu 48. un 49. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, šī judikatūra ir piemērojama LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma trešajai daļai. Proti, jautājums par to, vai akts ir vispārpiemērojams vai nav, ir saistīts ar tā objektīvo statusu, kurš nemainās atkarībā no dažādajām LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma daļām. Turklāt interpretācija, saskaņā ar kuru akts vienlaikus var būt vispārpiemērojams LESD 263. panta ceturtā daļas teikuma otrās daļas ietvaros un nebūt tāds LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma trešās daļas ietvaros, būtu pretrunā mērķim, ar kādu šī pēdējā minētā tiesību norma tikusi pievienota, proti, mīkstināt fizisku vai juridisku personu celto prasību atcelt tiesību aktu pieņemamības nosacījumus.

33 Tādēļ Vispārējā tiesa, nepieļaudama kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatīja, ka apstrīdētā lēmuma otrā un trešā daļa ir vispārpiemērojamas.

34 Treškārt, runājot par apstrīdētā lēmuma pirmo daļu, patiešām, atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai atgūšanas rīkojums individuāli attiecas uz attiecīgās atbalsta shēmas saņēmējiem, ciktāl tiem kopš šāda rīkojuma izdošanas rodas risks, ka saņemtās priekšrocības tiks atgūtas, un tādēļ šie saņēmēji pieder pie ierobežota loka (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2000. gada 19. oktobris, *Italie* un *Sardegna Lines* /Komisija, C-15/98 un C-105/99, EU:C:2000:570, 33.–35. punkts; 2004. gada 29. aprīlis, Itālija/Komisija, C-298/00 P, EU:C:2004:240, 39. punkts, kā arī 2011. gada 9. jūnijs, *Comitato "Venezia vuole vivere"* u.c./Komisija, C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P, EU:C:2011:368, 56. punkts).

35 Tomēr, pretēji Komisijas apgalvotajam, no šīs judikatūras nevar secināt, ka apstrīdētā lēmuma pirmā daļa nav vispārpiemērojama un tātad ir reglamentējoša.

36 Proti, no minētās judikatūras izriet, ka tas, ka šī daļa individuāli skar ierobežotu attiecīgo atbalsta shēmas saņēmēju loku, neliek šķēršļus šīs daļas uzskatīšanai par vispārpiemērojamu, ja vien tā ir piemērojama objektīvi noteiktām situācijām un rada tiesiskās sekas vispārīgi un abstrakti paredzētajām personu kategorijām.

37 Tā tas ir šajā lietā.

38 Proti, ņemot vērā, ka ar apstrīdētā lēmuma pirmo daļu Komisija uzskatīja, ka nav jāizdod rīkojums par atbilstoši atbrīvojumam no *ICI* piešķirtā atbalsta atgūšanu, lai gan tam ir prettiesisks un ar iekšējo tirgu nesaderīgs raksturs, šis lēmums uztur vispārīga rakstura un abstrakta pasākuma pretkonkurences sekas, ko veido šis atbrīvojums attiecībā uz nenoteiktu skaitu atbilstoši šim pasākumam piešķirta atbalsta saņēmēju konkurentu. Tādējādi minētais lēmums ir piemērojams objektīvi noteiktām situācijām un rada tiesiskās sekas attiecībā uz vispārīgi un abstrakti noteiktām personu kategorijām.

39 Līdz ar to Vispārējā tiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka apstrīdētā lēmuma pirmā daļa ir vispārpiemērojama. Tādējādi Komisijas apelācijas sūdzību vienīgā pamata pirmā daļa ir jānoraida.

Par otro daļu

Lietas dalībnieku argumenti

40 Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa, secinādama to, ka *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* tiek skarti tieši, tikai no tā, ka tie iespējami varētu konkurēt ar attiecīgā valsts pasākuma labuma guvējiem, ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Vispārējās tiesas pieeja neatbilstot tai, ko Tiesa izmantojusi 2015. gada 28. aprīļa spriedumā *T & L Sugars* un *Sidul Açúcares*/Komisija (C-456/13 P, EU:C:2015:284) un 2015. gada 17. septembra spriedumā *Confederazione Cooperative Italiane* u.c./*Anicav* u.c. (C-455/13 P, C-457/13 P un C-460/13 P, nav publicēts, EU:C:2015:616). Lai pierādītu, ka prasītājs tiek skarts tieši, tam esot jāpierāda, ka apstrīdētais tiesību akts tā situācijai rada pietiekami konkrētas sekas.

41 *Scuola Elementare Maria Montessori* apstrīd šos argumentus.

Tiesas vērtējums

42 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru tāds nosacījums kā LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētais, ka lēmumam, kas ir prasības priekšmets, fiziska vai juridiska persona ir jāskar tieši, nozīmē, ka ir jāizpilda divi kumulatīvi kritēriji, proti, pirmkārt, lai apstrīdētais pasākums tieši ietekmētu attiecīgās personas tiesisko stāvokli un, otrkārt, lai tas nepieļautu nekādu rīcības brīvību šā pasākuma adresātiem, kuri ir atbildīgi par tā īstenošanu, kas ir pavisam automātiska un izriet tikai no Savienības tiesiskā regulējuma, nepiemērojot citus starpnoteikumus (spriedumi, 1998. gada 5. maijs, *Glencore Grain*/Komisija, C-404/96 P, EU:C:1998:196, 41. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2011. gada 13. oktobris, *Deutsche Post* un Vācija/Komisija, C-463/10 P un C-475/10 P, EU:C:2011:656, 66. punkts, kā arī rīkojums, 2017. gada 19. jūlijs, *Lysoform Dr. Hans Rosemann* un *Ecolab Deutschland*/*ECHA*, C-666/16 P, nav publicēts, EU:C:2017:569, 42. punkts).

43 Runājot, konkrēti, par noteikumiem par valsts atbalstu, ir jāuzsver, ka to mērķis ir aizsargāt konkurenci (šajā ziņā skat. spriedumus, 2006. gada 15. jūnijs, *Air Liquide Industries Belgium*, C-393/04 un C-41/05, EU:C:2006:403, 27. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c., C-206/06, EU:C:2008:413, 60. punkts). Tādējādi šajā jomā tas, ka Komisijas lēmums pilnībā saglabā valsts pasākumu sekas, par kurām prasītājs šai iestādei adresētajā sūdzībā apgalvo, ka tās nav saderīgas ar šo mērķi un rada tai nelabvēlīgu konkurences situāciju, ļauj secināt, ka šis lēmums tieši skar tā tiesisko stāvokli, it īpaši tā tiesības, kas izriet no LESD noteikumiem valsts atbalsta jomā, uz to, lai ar attiecīgajiem valsts pasākumiem netiktu izkropļota konkurence (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1986. gada 28. janvāris, *Cofaz* u.c., 169/84, EU:C:1986:42, 30. punkts).

44 Šajā gadījumā, runājot par pirmo no abiem šā sprieduma 42. punktā minētajiem kritērijiem, Vispārējā tiesa 2016. gada 15. septembra sprieduma lietā *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484) 42. punktā un 2016. gada 15. septembra sprieduma lietā *Ferracci*/Komisija (T-219/13, EU:T:2016:485) 45. punktā būtībā uzskatīja, ka tas bija izpildīts tāpēc, ka pakalpojumi, ko piedāvājuši attiecīgi *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori*, bija līdzīgi tiem, ko piedāvājuši apstrīdētajā lēmumā izvērtēto valsts pasākumu saņēmēji, un ka tādēļ pirmie "var[ēja] [..] konkurēt" ar otrajiem.

45 Kā pamatoti apgalvo Komisija, šajā argumentācijā ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā.

46 Proti, lai arī Savienības tiesai pieņemamības izvērtēšanas posmā nav jāpieņem galīgs lēmums par konkurences attiecībām starp prasītāju un tādu valsts pasākumu labuma guvējiem, kas izvērtēti Komisijas lēmumā valsts atbalsta jomā, tādā kā apstrīdētais lēmums (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1986. gada 28. janvāris, *Cofaz* u.c./Komisija, 169/84, EU:C:1986:42, 28. punkts, kā arī 2017. gada

20. decembris, *Binca Seafoods*/Komisija, C-268/16 P, EU:C:2017:1001, 59. punkts), to, ka šis lēmums skar prasītāju tieši, tomēr nevar secināt tikai no iespējamām konkurences attiecībām, kādas ir konstatētas pārsūdzētajos spriedumos.

47 Proti, tā kā nosacījums par tiešu skaršanu nozīmē, ka apstrīdētajam tiesību aktam ir jārada tiešas sekas prasītāja tiesiskajam stāvoklim, Savienības tiesai ir jāpārbauda, vai prasītājs ir atbilstoši izklāstījis iemeslu, kādēļ Komisijas lēmums var viņam radīt nelabvēlīgu konkurences situāciju un tātad radīt sekas tā tiesiskajam stāvoklim.

48 Tomēr ir jāatgādina – ja Vispārējās tiesas nolēmuma motīvu daļā atklājas Savienības tiesību pārkāpums, bet tā rezolutīvā daļa, šķiet, ir balstīta uz citu tiesisko pamatojumu, šāds pārkāpums nevar būt pamats šā nolēmuma atcelšanai un ir jāveic argumentu aizstāšana (spriedums, 2017. gada 26. jūlijs, Padome/*LTTE*, C-599/14 P, EU:C:2017:583, 75. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 Tā tas ir izskatāmajā lietā.

50 Proti, no prasības pieteikumiem, ko iesnieguši *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* Vispārējā tiesā, izriet, ka tie, iesniedzot pierādījumus – un pret ko Komisija šajā saistībā neiebilst –, apgalvo, ka to attiecīgās reģistrācijas vietas ir tiešā tuvumā garīdzniecības un reliģiskām iestādēm, kas veic to veiktajai līdzīgu darbību un kas attiecīgi darbojas tajā pašā pakalpojumu tirgū un tajā pašā ģeogrāfiskajā tirgū. Tā kā šādām vienībām *a priori* ir piemērojami apstrīdētajā lēmumā izvērtētie valsts pasākumi, ir jāuzskata, ka *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* ir atbilstoši pamatojuši, ka apstrīdētais lēmums varēja tiem radīt nelabvēlīgu konkurences situāciju un ka tādējādi šis lēmums tieši skāra to tiesisko stāvokli, it īpaši to tiesības uz to, lai šajā tirgū ar attiecīgajiem pasākumiem netiktu izkropļota konkurence.

51 Pretēji Komisijas apgalvotajam, šo secinājumu neliek apstrīdēt 2015. gada 28. aprīļa spriedums lietā *T & L Sugars* un *Sidul Açúcares*/Komisija (C-456/13 P, EU:C:2015:284), ne arī 2015. gada 17. septembra spriedums lietā *Confederazione Cooperative Italiane* u.c./*Anicav* u.c. (C-455/13 P, C-457/13 P un C-460/13 P, nav publicēts, EU:C:2015:616). Lai arī Tiesa šajos spriedumos nosprieda, ka tas vien, ka kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros pieņemtie noteikumi rada prasītājam nelabvēlīgu konkurences situāciju, pats par sevi neļauj secināt, ka šie noteikumi skar šā prasītāja tiesisko stāvokli, šī judikatūra nav piemērojama prasībām, ko cēluši valsts atbalsta saņēmēju konkurenti.

52 Proti, iepriekšējā punktā minētās lietas neattiecas uz noteikumiem par valsts atbalstu, kuru mērķis, kā atgādināts šā sprieduma 43. punktā, tieši ir aizsargāt konkurenci.

53 Līdz ar to *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* prasības atbilst pirmajam no abiem šā sprieduma 42. punktā minētajiem kritērijiem.

54 Runājot par otro no šiem kritērijiem, Vispārējā tiesa 2016. gada 15. septembra sprieduma *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484) 45. punktā un 2016. gada 15. septembra sprieduma *Ferracci*/Komisija (T-219/13, EU:T:2016:485) 48. punktā uzskatīja, ka apstrīdētais lēmums – gan tā pirmā daļa, gan tā otrā un trešā daļa – pilnīgi automātiski rada savas tiesiskās sekas, pamatojoties tikai uz Savienības tiesisko regulējumu un nepiemērojot citus starpnoteikumus. Kā secinājumu 52. punktā būtībā ir norādījis ģenerāladvokāts, šajā apsvērumā, ko Komisija nav apstrīdējusi šajās apelācijas tiesvedībās, nav pieļauta nekāda kļūda tiesību piemērošanā.

55 Līdz ar to Vispārējā tiesa pamatoti ir uzskatījusi, ka apstrīdētais lēmums tieši skar *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori*. Līdz ar to Komisijas apelācijas sūdzību vienīgā pamata otrā daļa ir jānoraida.

Par trešo daļu

Lietas dalībnieku argumenti

56 Komisija apgalvo, ka Vispārējā tiesa, uzskatīdama, ka valsts tiesību akti, ar kuriem tiek īstenoti pasākumi, kas ir apstrīdētā lēmuma priekšmets, nav saistīti ar īstenošanas pasākumiem attiecībā uz *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori*, esot pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Šajā ziņā Vispārējā tiesa kļūdaini esot noraidījusi tās argumentu, ka tie esot varējuši pieprasīt labvēlīgo nodokļu režīmu, kurš paredzēts to konkurentiem, un celt prasību valsts tiesā par administrācijas atteikumu, tādējādi apstrīdot apstrīdētā lēmuma spēkā esamību. Vispārējās tiesas izmantotā pieeja neatbilstot Tiesas judikatūrai, kas izstrādāta, sākot ar 2013. gada 19. decembra spriedumu *Telefónica* /Komisija (C-274/12 P, EU:C:2013:852).

57 *Scuola Elementare Maria Montessori* apstrīd šos argumentus.

Tiesas vērtējums

58 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru vārdu salikums "kas nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem" LESD 263. panta ceturtās daļas trešās teikuma daļas izpratnē ir jāinterpretē, ņemot vērā šī noteikuma mērķi, kas, kā izriet no tā rašanās vēstures, ir novērst to, ka privātpersonai ir jāpārkāpj tiesības, lai tā varētu piekļūt tiesai. Ja reglamentējošs akts tieši ietekmē fiziskas vai juridiskas personas tiesisko stāvokli, bet nav vajadzības veikt īstenošanas pasākumus, pastāvētu risks, ka šī persona nesaņems efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, ja tai nebūs tiesību celt prasību Savienības tiesā, lai apstrīdētu šī reglamentējošā akta tiesiskumu. Proti, ja nebūtu īstenošanas pasākumu, fiziska vai juridiska persona, lai arī attiecīgais akts ir to tieši skāris, varētu panākt šī tiesību akta pārbaudi tiesā, tikai pārkāpjot šajā aktā ietvertos noteikumus un atsaucoties uz šī akta noteikumu prettiesiskumu pret to ierosinātajos procesos valstu tiesās (spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica*/Komisija, C-274/12 P, EU:C:2013:852, 27. punkts, kā arī 2018. gada 13. marts, *European Union Copper Task Force*/Komisija, C-384/16 P, EU:C:2018:176, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

59 Turpretī, ja reglamentējošs akts ir saistīts ar īstenošanas pasākumiem, Savienības tiesību sistēmas ievērošanas pārbaude tiesā tiek nodrošināta neatkarīgi no tā, vai minētos pasākumus ir veikusi Savienība vai dalībvalstis. Fiziskas vai juridiskas personas, kuras LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzēto pieņemamības nosacījumu dēļ nevar tieši apstrīdēt Savienības reglamentējošu aktu Savienības tiesā, ir aizsargātas pret šī akta piemērošanu tām ar iespēju apstrīdēt ar šo aktu saistītos īstenošanas pasākumus (spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica*/Komisija, C-274/12 P, EU:C:2013:852, 28. punkts, kā arī 2018. gada 13. marts, *European Union Copper Task Force*/Komisija, C-384/16 P, EU:C:2018:176, 36. punkts un tajā minētā judikatūra).

60 Ja minētā tiesību akta ieviešana ir Savienības iestāžu, struktūru vai organizāciju ziņā, fiziskas vai juridiskas personas var celt tiešu prasību Savienības tiesās par piemērošanas aktiem, ievērojot LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētos nosacījumus, un atbilstoši LESD 277. pantam savas prasības pamatošanai atsaukties uz attiecīgā pamatakta prettiesiskumu. Ja šī ieviešana ir dalībvalstu ziņā, šīs personas var norādīt uz attiecīgā pamatakta spēkā neesamību valstu tiesās un likt tām atbilstoši LESD 267. pantam vērsties Tiesā ar prejudiciāliem jautājumiem (spriedumi, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica*/Komisija, C-274/12 P, EU:C:2013:852, 29. punkts, un 2018. gada 13. marts, *European Union Copper Task Force*/Komisija, C-384/16 P, EU:C:2018:176, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

61 Turklāt Tiesa vairākkārt ir nospriedusi, ka, lai izvērtētu, vai reglamentējošs akts ir saistīts ar īstenošanas pasākumiem, ir jāņem vērā tās personas situācija, kura ir atsaukusies uz tiesībām celt prasību atbilstoši LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma trešajai daļai. Līdz ar to nav nozīmes tam, vai attiecīgais akts ir saistīts ar īstenošanas pasākumiem attiecībā pret citām personām. Turklāt šā vērtējuma ietvaros ir jāatsaucas tikai uz prasības priekšmetu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 19. decembris,

Telefónica/Komisija, C-274/12 P, EU:C:2013:852, 30. un 31. punkts; 2014. gada 27. februāris, *Stichting Woonpunt* u.c./Komisija, C-132/12 P, EU:C:2014:100, 50. un 51. punkts, kā arī 2018. gada 13. marts, *European Union Copper Task Force*/Komisija, C-384/16 P, EU:C:2018:176, 38. un 39. punkts un tajos minētā judikatūra).

62 Šajā gadījumā, tā kā *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* prasības bija vērstas uz to, lai tiktu atcelta apstrīdētā lēmuma pirmā daļa, ir jāuzskata, ka lēmuma nelikt atgūt par prettiesiskiem un ar iekšējo tirgu nesaderīgiem atzīto atbalstu tiesisko seku materializēšanās, par ko ir šī pirmā daļa – kā secinājumu 69. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts –. neprasa nekādu īstenošanas pasākumu veikšanu, kas varētu tikt pārbaudīta Savienības tiesā vai valstu tiesās. Līdz ar to Vispārējā tiesa ir pamatoti secinājusi, ka minētā daļa nav saistīta ar īstenošanas pasākumiem LESD 263. panta ceturtās daļas teikuma trešās daļas izpratnē attiecībā uz *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori*. Komisija turklāt neizvirza nevienu konkrētu argumentu, lai apstrīdētu šo secinājumu.

63 Runājot par apstrīdētā lēmuma otro un trešo daļu, ar kurām Komisija ir uzskatījusi, ka *TUIR* 149. panta 4. punkts un *IMU* shēmā paredzētais atbrīvojums nav valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, ir jāatgādina, ka Tiesa gan vairākkārtīgi ir nospriedusi, ka attiecībā uz atbalsta shēmu saņēmējiem valsts tiesību normas, ar ko tiek ieviesta šī shēma, un tiesību akti, ar ko tiek īstenoti šie noteikumi, tādi kā paziņojums par nodokli, ir īstenošanas pasākumi, ko ietver lēmums, ar ko minētā shēma tiek atzīta par nesaderīgu ar iekšējo tirgu, vai ar ko šī pati shēma tiek atzīta par saderīgu ar šo tirgu, ja vien ir ievērotas attiecīgās dalībvalsts saistības, ko tā uzņēmusies (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica*/Komisija, C-274/12 P, EU:C:2013:852, 35. un 36. punkts; 2014. gada 27. februāris, *Stichting Woonpunt* u.c./Komisija, C-132/12 P, EU:C:2014:100, 52. un 53. punkts, kā arī 2014. gada 27. februāris, *Stichting Woonlinie* u.c./Komisija, C-133/12 P, EU:C:2014:105, 39. un 40. punkts).

64 Šī judikatūra ir izskaidrojama ar to, ka atbalsta shēmas saņēmējs, ja tas atbilst valsts tiesībās šīs shēmas piemērošanai paredzētajiem nosacījumiem, var lūgt valsts iestādēm tam piešķirt tādu atbalstu, kas būtu ticis piešķirts beznosacījuma lēmuma gadījumā, kurā šāda shēma tiktu atzīta par saderīgu ar iekšējo tirgu, un valsts tiesās apstrīdēt aktu, ar kuru tam liegtas šīs tiesības, norādot uz to, ka nav spēkā Komisijas lēmums, ar kuru attiecīgā shēma atzīta par nesaderīgu ar iekšējo tirgu vai saderīgu ar šo tirgu ar nosacījumu, ka attiecīgā valsts izpilda savas saistības, ko tā uzņēmusies, lai šīs tiesas, uzdodot prejudiciālus jautājumus, varētu vaicāt Tiesai par tā spēkā esamību (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Telefónica*/Komisija, C-274/12 P, EU:C:2013:852, 36. un 59. punkts; kā arī rīkojumu, 2015. gada 15. janvāris, *Banco Bilbao Vizcaya Argentaria* un *Telefónica*/Komisija, C-587/13 P un C-588/13 P, nav publicēts, EU:C:2015:18, 49. un 65. punkts).

65 Tomēr minētā judikatūra nav piemērojama valsts pasākuma, kurš atzīts par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, labuma guvēja konkurentu – tādu kā *P. Ferracci* un *Scuola Elementare Maria Montessori* – situācijai. Proti, šāda konkurenta situācija atšķiras no šajā pašā judikatūrā minēto atbalsta saņēmēju situācijas, jo šis konkurents neatbilst paredzētajiem attiecīgā valsts pasākuma piemērošanas nosacījumiem.

66 Šādos apstākļos, kā secinājumu 71. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, būtu mākslīgi likt šim konkurentam lūgt valsts iestādēm tam piešķirt šo labumu un apstrīdēt valsts tiesā tiesību aktu, ar kuru tiek noraidīts šis lūgums, lai šī tiesa jautātu Tiesai par Komisijas lēmuma par minēto pasākumu spēkā esamību.

67 Līdz ar to Vispārējā tiesa pamatoti nosprieda, ka apstrīdētais lēmums – ne tā pirmajā daļā, ne arī tā otrajā un trešajā daļā – nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem attiecībā uz *Scuola Elementare Maria Montessori* un *P. Ferracci*.

68 Tādējādi ir jānoraida Komisijas apelācijas sūdzību vienīgā pamata trešā daļa un līdz ar to ir jānoraida šīs apelācijas sūdzības kopumā.

Par Scuola Elementare Maria Montessori apelācijas sūdzību lietā C-622/16 P

Par pirmo pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

69 Pirmais *Scuola Elementare Maria Montessori* pamats, ar kuru tā pārmet Vispārējai tiesai, ka tā nospriedusi, ka apstrīdētā lēmuma pirmā daļa ir spēkā, ir iedalāms četrās daļās. Ar pirmo daļu *Scuola Elementare Maria Montessori* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir pārkāpusi LESD 108. pantu, Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punktu un LES 4. panta 3. punktu, atzīdama, ka Komisijai ir tiesības konstatēt absolūtu neiespējamību atgūt prettiesisku atbalstu kopš formālās izmeklēšanas procedūras posma, nevis tikai atgūšanas rīkojuma izpildes posmā. Absolūta prettiesiska atbalsta atgūšanas neiespējamība neesot vispārējais tiesību princips Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē.

70 Otrajā un trešajā daļā *Scuola Elementare Maria Montessori* apgalvo, ka Vispārējā tiesa ir kļūdaini interpretējusi jēdzienu "absolūta neiespējamība", kad tā nosprieda, ka apstrīdētā lēmuma pirmā daļa ir spēkā, ciktāl Komisija attiecīgā prettiesiskā atbalsta atgūšanas absolūto neiespējamību izsecināja tikai no tā, ka nav iespējams iegūt šā atbalsta atgūšanai nepieciešamo informāciju, pamatojoties uz Itālijas kadastra un nodokļu datiem. Šāds apstāklis esot pilnīgi iekšējas grūtības, kas atbilstoši Tiesas judikatūrai nevarot ļaut secināt minētā atbalsta atgūšanas absolūtu neiespējamību.

71 Turklāt Vispārējā tiesa, noraidīdama *Scuola Elementare Maria Montessori* argumentus par to, ka pastāv alternatīva kārtība, kas būtu ļāvusi atgūt attiecīgo atbalstu, esot nepareizi sadalījusi pierādīšanas pienākumu. *Scuola Elementare Maria Montessori* uzskata, ka tai nebija jāpierāda šī atbalsta atgūšanas iespējamība, bet Itālijas Republikai bijis lojāli jāsadarbojas ar Komisiju, norādot alternatīvo kārtību, kas ļauj, kaut vai daļēji, to atgūt.

72 Ceturtajā daļā *Scuola Elementare Maria Montessori* pārmet Vispārējai tiesai, ka tā ir sagrozījusi pierādījumus, nospriezdama, ka nav iespējams iegūt attiecīgā atbalsta atgūšanai vajadzīgo informāciju, izmantojot Itālijas kadastra un nodokļu datubāzes.

73 Komisija, ko atbalsta Itālijas Republika, attiecībā uz pirmo daļu atbild, ka tas, ka apstrīdētajā lēmumā nav atgūšanas kārtības, atbilst Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punktam, kurā Komisijai ir aizliegts likt atgūt prettiesisku atbalstu, ja šī atgūšana ir pretrunā vispārējam Savienības tiesību principam. Atbilstoši vispārējam tiesību principam "impossibilium nulla obligatio est" Komisija nevarētu uzlikt pienākumu, kura izpilde objektīvi un pilnībā ir neiespējama.

74 Runājot par otro un trešo daļu, Komisija apgalvo, ka prettiesiska atbalsta atgūšanas absolūta neiespējamība var izrietēt arī no attiecīgā valsts tiesiskā regulējuma. Argumenti par alternatīvas kārtības pastāvēšanu, kas būtu varējusi ļaut atgūt attiecīgo atbalstu, nozīmētu apšaubīt faktiskos vērtējumus, kas nevar būt apelācijas priekšmets. Pierādīšanas pienākums attiecībā uz to, ka pastāv šādas metodes, atbilstoši vispārējiem principiem esot *Scuola Elementare Maria Montessori*, kura ir atsaukusies uz to pastāvēšanu.

75 Runājot par ceturto daļu, arguments par pierādījumu sagrozīšanu esot nepieņemams un katrā ziņā nepamatots.

Tiesas vērtējums

76 Runājot par pirmā apelācijas pamata pirmo daļu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punkta pirmo teikumu, ja nelikumīga atbalsta gadījumos tiek pieņemts negatīvs lēmums, Komisija izlemj, ka attiecīgā dalībvalsts veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu atbalstu no saņēmēja.

77 Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka rīkojums atgūt prettiesisku atbalstu ir loģiskas un normālas sekas tā atzīšanai par prettiesisku. Proti, šāda rīkojuma galvenais mērķis ir novērst konkurences izkropļošanu, ko ir radījusi konkurences priekšrocība, kas gūta ar prettiesiska atbalsta palīdzību (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2005. gada 15. decembris, *Unicredito Italiano*, C-148/04, EU:C:2005:774, 113. punkts un tajā minētā judikatūra; 2015. gada 1. oktobris, *Electrabel* un *Dunamenti Erőmű* /Komisija, C-357/14 P, EU:C:2015:642, 111. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Aer Lingus* un *Ryanair Designated Activity*, C-164/15 P un C-165/15 P, EU:C:2016:990, 116. punkts).

78 Tomēr saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punkta otro teikumu Komisija neprasa atbalsta atgūšanu, ja tas būtu pretrunā ar kādu Savienības tiesību vispārēju principu.

79 Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 107. un 110. punktā, princips "impossibilium nulla obligatio est" ir viens no Savienības tiesību vispārējiem principiem (šajā ziņā skat. spriedumu, 2016. gada 3. marts, *Daimler*, C-179/15, EU:C:2016:134, 42. punkts).

80 Lai arī no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka vienīgais aizstāvības pamats, ko dalībvalsts var izvirzīt, pamatojoties uz LESD 108. panta 2. punktu, pret Komisijas celto prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, ir pamats par absolūtu neiespējamību pareizi izpildīt šīs iestādes lēmumu, kurā ir uzdots atgūt attiecīgo atbalstu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1986. gada 15. janvāris, Komisija/Beļģija, 52/84, EU:C:1986:3, 14. punkts; 2006. gada 1. jūnijs, Komisija/Itālija, C-207/05, nav publicēts, EU:C:2006:366, 45. punkts, kā arī 2017. gada 9. novembris, Komisija/Grieķija, C-481/16, nav publicēts, EU:C:2017:845, 28. punkts un tajā minētā judikatūra), šī judikatūra attiecas tikai uz pamatiem, uz kuriem aizstāvībai minētā dalībvalsts var atsaukties pret Komisijas rīkojumu atgūt atbalstu, nevis uz to, vai attiecīgā atbalsta absolūta atgūšanas neiespējamība var vai nevar tikt konstatēta jau formālās izmeklēšanas procedūras posmā.

81 Turklāt un vēl jo vairāk *Scuola Elementare Maria Montessori* argumentācija, ka prettiesiska atbalsta atgūšanas absolūta neiespējamība var tikt konstatēta tikai pēc atgūšanas rīkojuma izdošanas, ir pretrunā pašam Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punkta otrā teikuma formulējumam, no kura izriet, ka Komisija neizdod atgūšanas rīkojumu, ja tādējādi tiktu pārkāpts vispārējs Savienības tiesību princips.

82 Šajā ziņā Tiesa jau ir nospriedusi, ka Komisija nevar izdot atgūšanas rīkojumu, kura izpilde kopš tā izdošanas objektīvi un absolūti nav īstenojama, pretējā gadījumā tas nav spēkā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1999. gada 17. jūnijs, Beļģija/Komisija, C-75/97, EU:C:1999:311, 86. punkts).

83 Tā kā *Scuola Elementare Maria Montessori* arī pirmā apelācijas pamata pirmo daļu balsta uz lojālas sadarbības principu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar LES 4. panta 3. punktu šis princips ir piemērojams visā procesa laikā, kurā atbilstoši Savienības tiesībām valsts atbalsta jomā tiek izvērtēts pasākums (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 15. novembris, Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, C-106/09 P un C-107/09 P, EU:C:2011:732, 147. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2016. gada 21. decembris, *Club Hotel Loutraki* u.c./Komisija, C-131/15 P, EU:C:2016:989, 34. punkts).

84 Tādējādi gadījumā, ja – kā šajā lietā – attiecīgā dalībvalsts jau kopš formālās izmeklēšanas procedūras apgalvo atgūšanas absolūtu neiespējamību, lojālas sadarbības princips uzliek šai dalībvalstij pienākumu kopš šā posma iesniegt Komisijas vērtējumam iemeslus, kas ir šā apgalvojuma pamatā, un Komisijai –

rūpīgi izvērtēt šos iemeslus. Tādējādi, pretēji *Scuola Elementare Maria Montessori* apgalvotajam, šis princips neliek Komisijai jebkurā lēmumā, ar ko atbalsts atzīts par prettiesisku un nesaderīgu ar kopējo tirgu, paredzēt rīkojumu par atgūšanu, bet gan tai liek ņemt vērā argumentus, ko tai ir iesniegusi attiecīgā dalībvalsts saistībā ar atgūšanas absolūtas neiespējamības esamību.

85 No tā izriet, ka pirmā apelācijas pamata pirmā daļa ir jānoraida.

86 Runājot par šā pamata ceturto daļu, ir jāatgādina, ka, piemērojot LESD 256. pantu, Eiropas Savienības Tiesas statūtu 58. panta pirmo daļu un Tiesas Reglamenta 168. panta 1. punkta d) apakšpunktu, apelācijas sūdzības iesniedzējam ir konkrēti jānorāda, kurus pierādījumus Vispārējā tiesa esot sagrozījusi, un jānorāda kļūdas vērtējumā, kuru dēļ, viņaprāt, tā tos ir sagrozījusi. Turklāt saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru sagrozīšanai ir skaidri jāizriet no lietas materiāliem, lai nebūtu jāveic jauna faktu un pierādījumu izvērtēšana (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2011. gada 9. jūnijs, *Comitato "Venezia vuole vivere"* u.c./Komisija, C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P, EU:C:2011:368, 152. un 153. punkts, kā arī 2016. gada 8. marts, Grieķija/Komisija, C-431/14 P, EU:C:2016:145, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

87 Šajā lietā *Scuola Elementare Maria Montessori* šajā ceturtajā daļā atsaucas tikai uz Komisijas 2015. gada 17. septembra atbildi uz Vispārējās tiesas organizatorisko pasākumu ietvaros uzdoto jautājumu, kurš minēts 2016. gada 15. septembra sprieduma *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484) 100. punktā, kurā Komisija izklāstīja Itālijas tiesību aktu normas par nodokļu datu bāzēm.

88 Ir jānorāda, pirmkārt, ka *Scuola Elementare Maria Montessori* nekādā ziņā neapstrīd šā pierādījuma materiālā satura izklāstu, kā tas ir atspoguļots minētā sprieduma 101. un 102. punktā, bet tikai apstrīd Vispārējās tiesas vērtējumu, ko tā veikusi, pamatojoties uz šo pierādījumu. Otrkārt, *Scuola Elementare Maria Montessori* nav norādījusi, kādēļ Vispārējās tiesas vērtējums, saskaņā ar kuru Itālijas nodokļu datu bāzes neļauj retrospektīvi izsekot darbības, ko ir veikušas atbrīvojuma no *ICI* saņēmējas vienības attiecībā uz saviem nekustamajiem īpašumiem, nedz arī aprēķināt prettiesiski iegūtā atbrīvojuma summu, ir acīmredzami kļūdains.

89 Tādējādi apelācijas pirmā pamata ceturtā daļa nevar tikt apmierināta.

90 Runājot par šā pamata otro un trešo daļu, kas ir jāizvērtē kopā, ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru par prasībām sakarā ar pienākumu neizpildi, kas celtas lēmuma, ar kuru likts atgūt prettiesiskus atbalstus, pārkāpuma gadījumā, ja dalībvalsts saskaras ar neparedzētām un neparedzamām grūtībām vai uzzina par sekām, ko Komisija nav paredzējusi, tai Komisijas novērtējumam jāsniedz informācija par šīm problēmām, ierosinot attiecīgajā lēmumā izdarīt atbilstošus grozījumus. Tādā gadījumā atbilstoši lojālas sadarbības principam dalībvalstij un Komisijai ir labticīgi jāsadarbojas, lai pārvarētu šīs grūtības, pilnībā ievērojot LESD normas, tostarp tās, kuras attiecas uz valsts atbalstu (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2002. gada 2. jūlijs, Komisija/Spānija, C-499/99, EU:C:2002:408, 24. punkts, kā arī 2010. gada 22. decembris, Komisija/Itālija, C-304/09, EU:C:2010:812, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).

91 Tomēr nosacījums par absolūtu izpildes neiespējamību nav izpildīts, ja atbildētāja dalībvalsts Komisiju tikai informē par juridiskajām, politiskajām vai praktiskajām grūtībām lēmuma izpildē, kurās vainojama pašu valsts iestāžu rīcība vai bezdarbība, neveicot nekādas reālas darbības, lai atgūtu atbalstu no attiecīgajiem uzņēmumiem, un nepiedāvājot Komisijai nekādus alternatīvus lēmuma īstenošanas risinājumus, ar kuriem šīs grūtības varētu pārvarēt (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2008. gada 13. novembris, Komisija/Francija, C-214/07, EU:C:2008:619, 50. punkts, kā arī 2015. gada 12. februāris, Komisija/Francija, C-37/14, nav publicēts, EU:C:2015:90, 66. punkts un tajā minētā judikatūra).

92 Šī judikatūra *mutatis mutandis* ir piemērojama vērtējumam formālās izmeklēšanas procedūras laikā par to, vai pastāv prettiesiska atbalsta atgūšanas absolūta neiespējamība. Tādējādi dalībvalstij, kas šajā procesa posmā saskaras ar grūtībām atgūt attiecīgo atbalstu, par šīm grūtībām ir jāinformē Komisija un lojāli ir jāsadarbojas ar šo iestādi, lai tās pārvarētu, tostarp piedāvājot tai alternatīvo kārtību, kas ļauj, kaut vai daļēji, atgūt šo atbalstu. Katrā ziņā Komisijai rūpīgi ir jāizvērtē norādītās grūtības un piedāvātā alternatīvā kārtība. Tikai tad, ja rūpīgas pārbaudes beigās Komisija konstatē, ka nepastāv alternatīva kārtība, kas kaut daļēji ļautu atgūt attiecīgo prettiesisko atbalstu, ir uzskatāms, ka atgūšana objektīvi un absolūti nav iespējama.

93 Šajā lietā no Vispārējās tiesas 2016. gada 15. septembra sprieduma *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484) 76. un 85. punkta izriet, ka Komisija apstrīdētā lēmuma pirmajā daļā attiecīgā prettiesiskā atbalsta atgūšanas absolūtu neiespējamību secinājusi vien no tā, ka, izmantojot Itālijas kadastra un nodokļu datubāzes, nav iespējams iegūt informāciju, kas vajadzīga šā atbalsta atgūšanai, un neizvērtējot, vai pastāv iespējama alternatīva kārtība, kas ļautu, kaut vai daļēji, šo atbalstu atgūt.

94 Tomēr, apstiprinot šo lēmumu šajā aspektā, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

95 Proti, kā secinājumu 116. un 117. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, tas, ka, izmantojot Itālijas kadastra un nodokļu datubāzes, nav iespējams iegūt informāciju, kas vajadzīga attiecīgā prettiesiskā atbalsta atgūšanai, ir uzskatāms par iekšējām grūtībām, kurās vainojama pašu valsts iestāžu rīcība vai bezdarbība. Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, kas minēta šā sprieduma 91. punktā, šādas iekšējās grūtības nav pietiekamas, lai secinātu atgūšanas absolūtu neiespējamību.

96 Kā izriet no šā sprieduma 90.–92. punkta, ir uzskatāms, ka prettiesiska atbalsta atgūšana objektīvi un absolūti nav iespējama, tikai tad, ja Komisija rūpīgas pārbaudes beigās secina, ka ir izpildīti divi kumulatīvi nosacījumi, proti, pirmkārt, attiecīgās dalībvalsts norādītās grūtības patiešām pastāv un, otrkārt, nepastāv alternatīva atgūšanas kārtība. Kā ir norādīts šā sprieduma 93. punktā, Vispārējā tiesa ir apstiprinājusi apstrīdētā lēmuma pirmo daļu, lai gan Komisija šajā lēmumā nebija veikusi rūpīgu pārbaudi, lai novērtētu, vai ir izpildīts otrais no šiem nosacījumiem.

97 Kļūda tiesību piemērošanā, kas ir pieļauta Vispārējās tiesas 2016. gada 15. septembra spriedumā *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484), pārklājas ar to, ko Vispārējā tiesa ir pieļāvusi arī tad, kad minētā sprieduma 86. un 104.–110. punktā tā noraidīja *Scuola Elementare Maria Montessori* argumentu, saskaņā ar kuru Komisijai bijis jāizvērtē, vai pastāv alternatīva kārtība, kas ļautu, kaut vai daļēji, atgūt attiecīgo atbalstu, ar pamatojumu, ka *Scuola Elementare Maria Montessori* neesot pierādījusi, ka tāda pastāv.

98 Proti, tā kā Regulas Nr. 659/1999 14. panta 1. punktā Komisijai ir noteikts pienākums vispārīgi izdot rīkojumu atgūt prettiesisku atbalstu un tikai izņēmuma kārtā ir atļauts no tā atteikties, tieši Komisijai apstrīdētajā lēmumā bija jāpierāda, ka nosacījumi, kas ļauj neizdot šādu rīkojumu, bija izpildīti, nevis *Scuola Elementare Maria Montessori* Vispārējā tiesā bija jāpierāda, ka pastāv alternatīva kārtība, kas, kaut vai daļēji, ļauj atgūt attiecīgo atbalstu. Šādos apstākļos Vispārējā tiesa nevarēja tikai konstatēt, ka *Scuola Elementare Maria Montessori* tajā nebija pierādījusi šādas alternatīvas kārtības pastāvēšanu.

99 Līdz ar to apelācijas pirmā pamata otrā un trešā daļa ir jāapmierina un šis pamats pārējā daļā jānoraida.

Par otro pamatu

Lietas dalībnieku argumenti

100 *Scuola Elementare Maria Montessori* apgalvo, ka Vispārējā tiesa, nospriežot, ka atbrīvojums no *IMU*, uz kuru attiecas apstrīdētā lēmuma trešā daļa, nav valsts atbalsts LESD 107. panta 1. punkta izpratnē tādēļ, ka šis izņēmums nav piemērojams saimnieciskajai darbībai, ir pieļāvusi kļūdas tiesību piemērošanā. Šajā ziņā *Scuola Elementare Maria Montessori* apgalvo, ka Vispārējā tiesa, noraidot tās argumentu par to, ka darbības, uz kurām attiecās minētais atbrīvojums, tiek veiktas pret atlīdzību, jo šis atbrīvojums attiecoties tikai uz izglītības darbībām, kas tiek veiktas bez maksas vai par simbolisku samaksu, nav ievērojusi Tiesas judikatūru. Definējot kā "simbolisku" summu, kas sedz pakalpojuma faktisko izmaksu daļu, Itālijas tiesību aktos ir atļauts, ka attiecīgais atbrīvojums var tikt piešķirts uzņēmējiem, kuri finansē savus izglītības pakalpojumus galvenokārt no samaksas, ko tie saņem no saviem audzēkņiem un viņu vecākiem.

101 Turklāt *Scuola Elementare Maria Montessori* kritizē Vispārējo tiesu par to, ka tā nosprieda, ka to, ka atbrīvojums no *IMU* nav piemērojams saimnieciskajai darbībai, nodrošina arī tas, ka šis atbrīvojums attiecas tikai uz darbībām, kas pēc sava rakstura nekonkurē ar citu subjektu, kuru darbībai ir peļņas gūšanas nolūks, darbībām. Proti, tam neesot nozīmes izglītības darbību gadījumā, jo tās pēc sava rakstura konkurē ar citu tirgus dalībnieku darbībām.

102 Komisija un Itālijas Republika apstrīd šo argumentāciju.

Tiesas vērtējums

103 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Savienības konkurences tiesības un it īpaši LESD 107. panta 1. punktā paredzētais aizliegums attiecas uz uzņēmumu darbību. Šajā kontekstā ar "uzņēmuma" jēdzienu saprot jebkuru vienību, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šīs vienības juridiskā statusa un finansēšanas veida (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2006. gada 10. janvāris, *Cassa di Risparmio di Firenze* u.c., C-222/04, EU:C:2006:8, 107. punkts, kā arī 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 39. un 41. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

104 Saimnieciskā darbība tostarp ir jebkāda darbība, ko veido pakalpojumu piedāvāšana konkrētajā tirgū, proti, pakalpojumi, kas parasti tiek sniegti par atlīdzību. Šajā ziņā atlīdzības būtiska pazīme ir tā, ka tā ir attiecīgā pakalpojuma saimnieciskais ekvivalents (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2007. gada 11. septembris, *Schwarz* un *Gootjes-Schwarz*, C-76/05, EU:C:2007:492, 37. un 38. punkts, kā arī 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 45. un 47. punkts).

105 Runājot par izglītības darbību, Tiesa jau ir nospriedusi, ka izglītības iestāžu piedāvātie kursi, kas galvenokārt tiek finansēti no privātajiem līdzekļiem, kuri nenāk no paša pakalpojuma sniedzēja, ir pakalpojumi, un šo iestāžu mērķis tātad ir piedāvāt pakalpojumus par atlīdzību (spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

106 Šajā gadījumā Vispārējā tiesa 2016. gada 15. septembra sprieduma *Scuola Elementare Maria Montessori* /Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484) 136. un 140. punktā konstatēja, ka atbrīvojums no *IMU* ir piemērojams tikai izglītības darbībai, kas tiek veikta bez maksas vai par simbolisku samaksu, kura sedz tikai pakalpojuma patieso izmaksu daļu, un šai daļai nav jābūt saistītai ar šīm izmaksām.

107 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka attiecībā uz Vispārējās tiesas veiktu valsts tiesību interpretāciju Tiesai apelācijas ietvaros ir tiesības vienīgi pārbaudīt, vai nav notikusi šo tiesību sagrozīšana, kurai ir acīmredzami jāatspoguļojas lietas materiālos (spriedums, 2016. gada 21. decembris, Komisija/*Hansestadt Lübeck*, C-524/14 P, EU:C:2016:971, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

108 Tā kā *Scuola Elementare Maria Montessori* neatsaucas ne uz kādu sagrozīšanu, uzreiz kā nepieņemams ir jānoraida arguments, saskaņā ar kuru Itālijas tiesību aktos nav atļauts piešķirt atbrīvojumu no *IMU* izglītības darbībai, ko galvenokārt finansē audzēkņi vai viņu vecāki.

109 Runājot par *Scuola Elementare Maria Montessori* argumentu, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi šā sprieduma 103.–105. punktā minēto Tiesas judikatūru, ir jāuzskata – kā secinājumu 142.–144. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts – ka, tā kā Vispārējā tiesa, interpretējot attiecīgās valsts tiesības, ir konstatējusi, ka atbrīvojums no *IMU* ir piemērojams tikai izglītības darbībai, kas tiek veikta bez maksas vai par simbolisku samaksu, kurai nav saistības ar minētā pakalpojuma izmaksām, tā varēja, nepieļaujot kļūdu tiesību piemērošanā, noraidīt *Scuola Elementare Maria Montessori* iebildumu par to, ka šis atbrīvojums esot piemērojams pret atlīdzību sniegtai izglītības darbībai.

110 Ciktāl *Scuola Elementare Maria Montessori* kritizē Vispārējo tiesu arī par to, ka tā nosprieda, ka to, ka atbrīvojums no *IMU* nav piemērojams saimnieciskajai darbībai, nodrošina arī tas, ka šis atbrīvojums attiecas tikai uz darbībām, kas pēc sava rakstura nekonkurē ar citu subjektu, kuru darbībai ir peļņas gūšanas nolūks, darbībām, tās argumentācija ir jānoraida kā neefektīva, jo tā attiecas uz *ad abundantiam* motīvu.

111 No tā izriet, ka otrais apelācijas sūdzības pamats ir jānoraida.

112 Tā kā apelācijas sūdzības pirmā pamata otrā un trešā daļa tomēr ir tikušas pieņemtas, 2016. gada 15. septembra spriedums *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484) ir jāatceļ, ciktāl Vispārējā tiesa nosprieda, ka apstrīdētā lēmuma pirmā daļa ir spēkā, kā arī jānoraida minētā apelācija pārējā daļā.

Par prasību Vispārējā tiesā lietā T-220/13

113 Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 61. panta pirmās daļas otrajam teikumam, ja apelācija ir pamatota, Tiesa Vispārējās tiesas nolēmuma atcelšanas gadījumā var pati taisīt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija.

114 Tā tas ir izskatāmajā lietā.

115 Šajā ziņā pietiek norādīt, ka apstrīdētā lēmuma – kā savas prasības pirmajā pamatā būtībā apgalvo *Scuola Elementare Maria Montessori* – pirmajā daļā šā sprieduma 90.–99. punktā norādīto iemeslu dēļ ir pieļauta kļūda tiesību piemērošanā, ciktāl Komisija konstatēja prettiesiska, atbilstoši *ICI* piešķirtā atbalsta atgūšanas absolūtu neiespējamību, pirms tam rūpīgi neizvērtējot visus nosacījumus, kas prasīti Tiesas judikatūrā, lai varētu izdarīt šādu konstatējumu.

116 Tādējādi *Scuola Elementare Maria Montessori* pirmais pamats ir jāpieņem un šajā daļā apstrīdētais lēmums jāatceļ.

Par tiesāšanās izdevumiem

117 Atbilstoši Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācijas sūdzība nav pamatota vai ja tā ir pamatota un Tiesa lietā taisa galīgo spriedumu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem. Atbilstoši šī Reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz minētā reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

118 Šī paša reglamenta 138. panta 3. punktā, kas ir piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz tā 184. panta 1. punktu, turklāt ir paredzēts, ka, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, katrs lietas dalībnieks sedz savus tiesāšanās izdevumus pats. Tomēr Tiesa, ja to pamato lietas apstākļi, var nolemt, ka lietas dalībnieks papildus saviem tiesāšanās izdevumiem atlīdzina daļu no pretējās puses tiesāšanās izdevumiem.

119 Visbeidzot atbilstoši Reglamenta 140. panta 1. punktam, kurš saskaņā ar tā 184. panta 1. punktu arī ir piemērojams apelācijas tiesvedībā, dalībvalstis un iestādes, kas iestājušās lietā, sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.

120 Šajā gadījumā, kas attiecas uz apelāciju lietā C-622/16 P, ņemot vērā šīs lietas apstākļus, ir jānolemj, ka *Scuola Elementare Maria Montessori* sedz pusi savu tiesāšanās izdevumu un Komisija – papildus saviem tiesāšanās izdevumiem – sedz pusi *Scuola Elementare Maria Montessori* tiesāšanās izdevumu. Attiecībā uz prasību Vispārējā tiesā lietā T-220/13, ņemot vērā to, ka tikai pirmais no *Scuola Elementare Maria Montessori* izvirzītajiem pamatiem ir galīgi ticis apmierināts, tā sedz divas trešdaļas Komisijas tiesāšanās izdevumu un savus tiesāšanās izdevumus, bet Komisija sedz trešdaļu *Scuola Elementare Maria Montessori* tiesāšanās izdevumu un savus tiesāšanās izdevumus.

121 Attiecībā uz apelāciju lietā C-623/16 P – tā kā *Scuola Elementare Maria Montessori* ir lūgusi piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā tai spriedums ir nelabvēlīgs, ir jāpiespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

122 Attiecībā uz apelāciju lietā C-624/16 P – tā kā *P. Ferracci* nav lūdzis piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā šai iestādei spriedums ir nelabvēlīgs, ir jānosaka, ka Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.

123 Itālijas Republika pati sedz tiesāšanās izdevumus, kas tai radušies lietās no C-622/16 P līdz C-624/16 P.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) **Atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2016. gada 15. septembra spriedumu *Scuola Elementare Maria Montessori*/Komisija (T-220/13, nav publicēts, EU:T:2016:484), ciktāl ar to tiek noraidīta *Scuola Elementare Maria Montessori Srl* celtā prasība atcelt Komisijas Lēmumu 2013/284/ES (2012. gada 19. decembris) par valsts atbalstu S. A.20829 (C 26/2010, ex NN 43/2010 (ex CP 71/2006)) Itālijas īstenotā shēma attiecībā uz atbrīvojuma no pašvaldības nekustamā īpašuma nodokļa piemērošanu nekustamajam īpašumam, ko noteiktiem mērķiem izmanto nekomerciāli subjekti, ciktāl Eiropas Komisija nav uzdevusi atgūt prettiesisku atbalstu, kas piešķirts atbilstoši atbrīvojumam no *Imposta comunale sugli immobili* (pašvaldības nekustamā īpašuma nodeva).**

2) **Apelācijas sūdzību lietā C-622/16 P pārējā daļā noraidīt.**

3) **Atcelt Komisijas Lēmumu 2013/284, ciktāl Eiropas Komisija nav uzdevusi atgūt prettiesisku atbalstu, kas piešķirts atbilstoši atbrīvojumam no *Imposta comunale sugli immobili* (pašvaldības nekustamā īpašuma nodeva).**

4) Apelācijas sūdzības lietās C-623/16 P un C-624/16 P noraidīt.

5) *Scuola Elementare Maria Montessori Srl* sedz pusi savu tiesāšanās izdevumu, kas tai radušies saistībā ar apelāciju lietā C-622/16 P, kā arī divas trešdaļas Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumu, un savus tiesāšanās izdevumus, kas attiecas uz prasību Eiropas Savienības Vispārējā tiesā lietā T-220/13.

6) Eiropas Komisija attiecībā uz saviem tiesāšanās izdevumiem sedz vienu trešdaļu to izdevumu, kas attiecas uz prasību Eiropas Savienības Vispārējā tiesā lietā T-220/13, un tiesāšanās izdevumus, kas attiecas uz apelācijām lietās no C-622/16 P līdz C-624/16 P, un attiecībā uz *Scuola Elementare Maria Montessori Srl* tiesāšanās izdevumiem – vienu trešdaļu tiesāšanās izdevumu, kas attiecas uz prasību Eiropas Savienības Vispārējā tiesā lietā T-220/13, un pusi tiesāšanās izdevumu, kas attiecas uz apelāciju lietā C-622/16 P, kā arī tos, kas radušies lietā C-623/16 P.

7) Itālijas Republika pati sedz tiesāšanās izdevumus, kas tai radušies lietās no C-622/16 P līdz C-624/16 P.

[Paraksti]